

Atostogos raštingai

Diana Žekienė

Vilniaus kolegijos Sveikatos priežiūros fakultetas

Žodis **atostogos** kilęs iš veiksmazodžio **atostogauti**. Tad mokytis tokiu laikotarpiu, ypač mokytis, visai nesinori. Tačiau dažnai prieš mūsų valią, net ir per atostogas, iškyla kai kurių klausimų:

Ar taisyklingas sakiny „Jis dabar yra atostogose“?

Taisyklingas. Kurį laiką ne visai tinkamu laikytas ir todėl taisytas vietininkas **atostogose** dabar pripažįstamas bendrinės kalbos norma.

Ar galima „eiti atostogų“?

Taip, tikslui reikšti su veiksmazodžiais, kurie turi judėjimo reikšmę, vartojamas kilmininkas, bet tinkamos ir kitos formos – **atostogauti**, **eiti į atostogas**, tik ne atostogoms!

Ar taisyklingas pasakymas „leisti atostogų“?

Taisyklingas. **Leisti atostogų** reiškia atostogų davimą ir įforminimą: *Prašau leisti 7 kalendorinių dienų kasmetinių atostogų* (arba *7 kalendorines dienas kasmetinių atostogų*) *nuo xxxx metų birželio xx iki xx dienos išskaitytinai*.

Pasakymas **suteikti atostogas** vartojamas apibendrintai kalbant apie atostogas kaip apie privalomą dalyką: *Darbuotojui suteikiamos 28 dienų atostogos*.

Gali būti vartojama **išleido atostogauti**, **išleido į atostogas**, bet netinka pasakymai su naudininku: *Išleido atostogoms* (taisoma **atostogų**). Kai įvardijamas dienų skaičius (kiek dienų išeinama atostogų), galimas ir laiko naudininkas: **Prašau leisti atostogų 7 dienoms**.

Ar galima „išvykti atostogoms“?

Išvykti, žinoma, galima, net būtina, tačiau ne atostogoms! Naudininkas nevertojamas tikslui reikšti su judėjimo veiksmazodžiais. Taigi **vykstame atostogų**, **atostogauti**.

Ar taisyklingas sakiny „Atostogas aukštame lygyje“?

Netaisyklingas. Daikto būviui, būsenai ar požymiui reikšti vietininkas nevertotinas, taisoma **buvo aukšto lygio**; **vyko puikiai**; **buvo gerai organizuotos**).

Ar taisyklinga sakyti: „atostogų bėgyje, laikotarpyje, laike atostogų“?

Netaisyklinga. Vietininkas nevertotinas kaip prielinksnis ar polinksnis laiko tarpui reikšti, pvz.: *metų bėgyje* (taisoma **per metus**; **šiais metais**), *laiko bėgyje* (taisoma **laikui bėgant**; **ilgainiui**) *mėnesio bėgyje* (taisoma **mėnesį**; **visą (šį) mėnesį**; **per mėnesį**). Todėl atostogaudami taip pat sakykime: **per atostogas**, **atostogų laikotarpiu**...

Ar taisyklingas sakiny „Išleidžiu apmokamų atostogų“?

Netaisyklingas. Terminas yra **mokamos atostogos**. Taigi ir leisti reikia **mokamų atostogų**, na, tiesa, mūsų atostogos ne visada būna mokamos, tada prašome išleisti **nemokamų atostogų**.

Kas yra „mokomosios atostogos“?

Terminas taisyklingas, tik gali painiotis su *mokamomis atostogomis*. Geriau tiktų **mokymosi atostogos**. Rašte galima formuluoti ir taip: **Išleisti (Leisti) atostogų mokytis**.

„Pailgintos atostogos“ ar „prailgintos atostogos“?

Terminas yra **pailgintos atostogos**. **Prailgintos atostogos** – netaisyklingas pasakymas

„Atostogas už praeitus metus“ ar „praicitų metų atostogas“?

Atostogos už ką – tinka, kai pabrėžiamas laikas, už kurį atostogos suteikiamos: *Atostogos už šį laikotarpį neteikiamos*. *Gavo atostogas už praeitus metus*. Šiaip atostogoms apibūdinti vartojamas kilmininkas: **praicitų metų atostogos**.

„Atšaukti iš atostogų“ ar „atšaukti į darbą“?

Atšaukti iš atostogų – įprastas kanceliarizmas, reiškiantis nurodymą grįžti į darbą.

Veiksmazodžiu **atšaukti** paprastai nurodoma, iš kur reikia grįžti, bet galima pasakyti ir kur atšaukiama: *atšaukia iš atostogų*, *atšaukia iš komandiruotės*, *atšaukia į darbą*.

Ar taisyklingi tokie dūriniai „atostogpinigiai“, „komandiruotpinigiai“?

Taisyklingi. **Atostogpinigiai** (taip pat vadinami **atostogų**, **atostoginiais pinigais** arba tiesiog **atostoginiais**) – darbo užmokestis, mokamas už atostogų laiką; **komandiruotpinigiai** – pinigai, mokami komandiruotės išlaidoms atlyginti.

Per atostogas „gulėti ant lovos“ ar „lovoje“?

Gali būti ir taip, ir taip. Tačiau nelinkėčiau. Prielinksniės konstrukcijos ir vietininko reikšmės skiriasi, plg.: *Ligonis gulėjo ant lovos* (t. y. paviršiuje, neapklotas) ir *Ligonis gulėjo lovoje* (t. y. viduje, apklotas); *Rašo ant sąsiuvinio* (t. y. viršelyje) ir *Rašo sąsiuvinyje* (t. y. vidiniuose jo puslapiuose); *Plūduriuoja ant vandens* (t. y. paviršiuje) ir *Plūduriuoja vandenyje* (t. y. apsemtas).

Ar taisyklingas sakiny „buvau ne nuotaikoje“?

Netaisyklingas. Daikto būviui, būsenai ar požymiui reikšti vietininkas nevertotinas, taisoma: **be nuotaikos**; **prastos nuotaikos**; **prastai nusiteikęs**.

Be to, tai, sakyčiau, nelogiška. Atostogos – toks metas, kai privalome būti **geros**, **pakilios**, **puikios nuotaikos**, **gerai nusiteikę**, **geros formos**... Tai poilsio metas, būtinas mūsų organizmui ir psichikai kaip oras, vanduo ar miegas. Poilsis ne tik suteikia malonumą, bet ir „įkrauna“ visą organizmą teigiama energija. Tad visaverčio ir harmoningo poilsio...

Informacija parengta pagal Valstybinės lietuvių kalbos komisijos rekomendacijas